

En god tid som landets fjerdemindste redaktør

Chr. P. Fogtmann

I 1962 blev Chr P. Fogtmann ansat som ansvarshavende redaktør ved det daværende Thisted Amts Tidende. Han kom "for å blyw". Det blev til mere end 22 år som leder af det eneste thylandske dagblad, der overlevede efterkrigstidens bladdød. Årbogens redaktion har opfordret Chr P Fogtmann til at karakterisere udviklingen i Thy gennem de forløbne årtier sådan som han oplevede den fra redaktørstolens observatørpost.

Allerede i min journalistiske læretid i Haderslev i årene 1935-39 fik jeg i ungdommens blanding af spøg og alvor sagt, at jeg ville stile efter at blive redaktør på landets mindste avis - fordi jeg regnede det for ideelt at kunne være lige så meget journalist som redaktør.

I de næste 26-27 år var jeg journalist i Haderslev, Silkeborg og Holbæk, redaktionssekretær i Køge og København, lokalredaktør i Kjellerup og medredaktør i Silkeborg uden at ændre på ønskemålet - og i 1962 nåede jeg det så nær på, at jeg blev ansvarshavende redaktør på landets i holdertal fjerdemindste dagblad: Thisted Amts Tidende.

Billedet er fra 1962 - da jeg netop havde opnået at blive redaktør på landets - næsten - mindste dagblad.

Fremstillingen kunne antyde beskedenhed, men det er ikke sagen. Jeg konstaterede blot i 1962, at jeg havde stilet mod det rigtige for mig, og nu længe efter pensioneringen i 1985 har jeg samme vurdering. I min tid som ansvarshavende redaktør - chefredaktør hedder det nu om dage - kunne jeg altid få den ønskede tid til ikke blot at lede virksomheden, men også til at fungere som journalist blandt bladets andre journalister.

Det skete et par gange for mig, at jeg fik direkte

opfordring til at søge redaktørposter på større blade, men jeg sagde hver gang nej uden behov for at overveje nærmere. I Thisted havde jeg fundet mit ønskejob - og jeg vidste det.

I foråret 1962 søgte De Bergske Blade to redaktører, på Viborg Stifts Folkeblad og på Thisted Amts Tidende. Da jeg sad som medredaktør på Silkeborg Avis og forud var lokalredaktør på dens aflægger Kjellerup Avis med det daværende Viborg Amt som arbejdsmark, havde jeg flest forudsætninger for at klare posten i Viborg, men jeg skrev i min ansøgning, at jeg faktisk helst ville til Thisted og Thy, hvor Danmark nu var i færd med at få en ny havn og en ny havneby, og hvor forskellige tegn lovede et erhvervsmæssigt opsving for hele landsdelen Thy.

"Ansøgernes udflugt"

1. juni det år havde Foreningen af Venstreblade i Danmark sommerudflugt til Thisted og Thy. Min kone og jeg deltog, blandt lutter venner og bekendte, og jeg mumlede til

hende, at jeg knapt vidste, hvor jeg skulle gøre af mine øjne, for "de gættede da nok alle, at jeg havde sendt ansøgning til De Bergske Blade".

- Tag det roligt, sagde min kone. Det har mindst halvdelen af dem!

Den pudsige tegning skyldes Ruth Wienberg Jensen, gift med billedhuggeren, og det blev lavet til en festavis, som Thisted Handelsstandsforening fik lavet i 1966. Jeg skrev i præsentationen, at Ruth Wienberg Jensen havde gengivet, "hele Thisted," i et perspektiv, der vist kun har sidestykke i det billede af Thisted, vi alle bærer i vore hjerter.

Snaksomme naboer

Et hyggeligt billede dukker op i min erindring, når jeg tænker på min families og min første tid i Thisted.

Vi havde ikke fundet egnet beboelse, men udset os en byggegrund på Vinterlys jorder i den østlige bydel og fået ordnet, at vi i byggeperioden kunne bo knebent, men billigt i en ende af den tidligere redaktørbolig i Jernbanegade 17, som ellers nu skulle tages i brug af bladet.

Fra det meget hyggelige redaktørkontor på 1. sal i det røde bladhus Jernbanegade 15 havde jeg en skøn udsigt direkte ind i trækronerne på den gamle kirkegård, hvor jeg hver aften ved solnedgang kunne opleve, at de hundreder af alliker vendte hjem fra dagens fouragering og forekom at udveksle dagsnyt og oplevelser i en kakofoni af allikesnak, mens de fandt hver sin plads for natten.

Der er ingen fornuftig grund til at foretrække den ene kragefugl for den anden, men de store råger, der senere forjog allikerne, var nu ikke så rare naboer at lytte til.

Thisted var hyggelig dengang - det synes alle vi gamle om "gamle dage", - og som eksempel citerer jeg et brev, jeg modtog efter få dage som redaktør i Thisted og efter den ene forandring på bladet, at lokalstoffet nu begyndte side 4 i stedet for side 3: - De skal ikke komme her og lave om på vor avis. Redaktør Lystrup lever da endnu, ved jeg, og ellers er der da bogholder Jensen.

Det viste sig siden at være temmelig rigtigt. Til de to Bergske redaktørposter efter J. J. Lustrup i Thisted og Th. Wellejus i Viborg var der 28 ansøgninger, og uden al tvivl har omtrent alle 28 ansøgere været med på udflugten til Thy i 1962.

Tre dage senere blev jeg inviteret til besøg i Svendborg hos De Bergske Blades formand, advokat Aage Kristensen Randers, som lod mig forstå, at min interesse for havnebyggeriet i Hanstholm og min optimisme på hele Thylands vegne havde spillet en betydende rolle under vurdering af ansøgningerne.

Udnævnelsen kom umiddelbart derefter. Jeg skulle tiltræde 1. oktober og havde dermed tid til at sige min stilling i Silkeborg op.

Min forgænger hed Lustrup og ikke Lystrup. Bogholder Jensen var forlængst blevet forretningsfører. Jeg fortsatte med at lave om. Men langsomt. Langsomt!

Thy anno 1962

Imens lyttede jeg altid gerne til de menneskelige naboer, jeg havde fået, og inden så længe snakkede jeg med om - ja, et kig i aviserne fra "mit første kvartal" i Thy angiver lidt om, hvad der dengang blev talt om i Thisted og Thy.

Luftbilledet er i 1964 taget af De Bergske Blades tekniske chef (senere topchef) Ib Kristensen Randers, da han i sit eget fly var på vej på besøg i Thisted og syntes, at min kone og jeg skulle have et specielt billede af Fjordbakken 8 (med flagstang midt i billedet), mens vort hus endnu var splinternyt.

Jeg konstaterede efter nogen tid, at Thisted havde fået ny politimester samme dag, som jeg afløste J. J. Lustrup på Tidende, idet også Jørgen Bodenhoff var tiltrådt 1. oktober. Vi kom til at fungere næsten lige længe på vore respektive poster og fik en hel del samarbejde. Det samme gjaldt postmester C. Lorentzen, som tiltrådte kort efter mig og gik på pension lidt senere. Og statsskovrider P. Skarregaard, som sidst i tresserne afløste "overklitten", overklitfoged Rasmussen, og venter at få bevilget sin afsked nu først i 1995. Vi forblev alle thyboer, da arbejdsdagene sluttede. Det var ikke norm forud.

Kort tid forinden havde Thisted Byråd opnået, at ingeniør Krøyer valgte Thisted til hjemsted for sin produktion af det helt nyopfundne stof Synopal, der var "opaliseret glas" - et mælkehvidt, ugenomsigtigt grus, egnet til at give vejmaterialer refleks. Byen lod ved Storodde på kommunens grænse mod Sennels bygge en havn alene til den fabrik, og her var den i 1962 allerede rejst, men endnu ikke i gang med produktion. Da det skete, og lagrene voksede, blev der megen kritik af fabrikken, fordi den spredte ubehageligt glasstøv over kvarteret.

Et par hundrede meter nærmere Thisted havde min kone og jeg fundet vor byggeplads - med god vejvisning ved landinspektør Poul Boe. Vi var i sommeren 1962 på rundtur i Thisted for at finde et egnet hus, men det var ikke lykkedes.

Vi kørte derfor til den tidligere ungskueplads, hvor jeg som københavnsk journalist havde været på arbejde under ungskuet i 1953 og var blevet begejstret for den flotte udsigt over fjorden mod Hanklit på Mors. Spangbergsvej rakte ind i området med fire huse, og nærmest fjorden var der lavet campingplads - men ellers var hele "ungskuepladsen" nu en bygemark, der hørte ind under gården Vinterly. Ved siden af boede Poul Boe, som jeg kendte fra ungskuebesøget - han var aktiv på utallige områder - og jeg spurgte ham, om der kunne være mulighed for at købe byggegrund på den mark.

Han så noget forbløffet ud: - Jamen den har jeg lige udstykket - i henved 100 grunde - og der er endnu kun solgt to! I kan næsten vælge frit!

Vi ville gerne have valgt en grund helt ned til fjorden, men turde ikke komme Synopal-fabrikken for nær, så vi købte på Fjordbakken, hvor vi fik fabrikken noget på afstand, men til gengæld campingpladsen mellem vor grund og fjordskrænten. Desværre blev vinteren 1962-63 så streng, at bredningen var islagt i flere måneder, og først i maj 1963 kunne håndværkerne grave ud til vort byggeri, hvorpå vi kom til at flytte ind i oktober - efter at have ligget i telt på campingpladsen i nogle sommermåneder.

I oktober 1962 åbnedes Liden Kirstens Grav ved Vestervig Kirke, og det viste sig i overensstemmelse med sagnet, at den rummede skeletterne af en mand og en kvinde, men hvis manden var prins Buris, så passede det ikke, at han var blevet blindet og på anden måde lemlæstet, før han blev bundet til kirkedøren. - Derimod havde han gigt og tandpine, sagde dr. med. Møller Christensen, som havde opnået tilladelse til med videnskabeligt formål at åbne graven.

I samme måned købte Dansk Folkeferie grund til en ferieby i Vigsø på Hanstholmen, og der blev luftet tanke om at føre kystvejen mellem Vestervig og Ove Sø videre helt til Hanstholm, så både fiskere og turister kunne få vej gennem fuglereservatet mellem Klitmøller og den nye havn.

Fjernt i verden rasede den kolde krig. Den amerikanske kontraspionage konstaterede, at der blev bygget raketbaser på Cuba, og at Sovjet var i færd med at sejle atombærende raketter over til Fidel Castros kommunistiske rige.

Præsident Kennedy truede regulært med krig, - og Sovjet-lederen Khrustjev lod rakettransporterne kovende midt på Atlanterhavet.

Langt til omfartsvej

På et møde i Thisted Erhvervsråd blev der spurgt om en omfartsvej for Thisted, og borgmester Aksel Mikkelsen svarede, at den ikke var "lige om hjørnet". Det var da reel snak. Der gik 32 år, før den kom.

I november 1962 indviedes den nye vestfløj på Thisted By- og Amtssygehus, der blev drevet af Thisted købstad og amt i fællesskab, og der blev meget hurtigt derefter taget fat på en østfløj samt - efter kommunalreformen i 1970 - et centralvaskeri for alle Viborg Amts sygehuse. Det blev også til en ny køkkenbygning mod Kastet og et sygehuskapel mod Solhøjvej.

Tidende kunne fortælle, at fire af DSBs store lokomotiver nu skulle "i mølpose" i Thisted Banegaards tomme remise - og det viste sig, da de skulle herop fra Struer, at banelegemet havde svært ved at bære dem. Der blev stridt forgæves for at få jernbanen ført frem til Hanstholm.

På Christiansborg blev der taget principbeslutning om, at Danmarks sidste tretten roredningsbåde skulle udskiftes med motorbåde. I samme bords omegn blev fostret en landsplan, der omfattede fredning af "al natur" i Danmark, og Thisted Amts Tidende gik ved min pen hidsigt imod den, fordi den blandt andet gjorde hele Thy til naturpark med forbud mod enhver forandring. Eneste frie landbrugsområde var en halv snes kvadratkilometer omkring Fjerritslev, så alle thyboer skulle, skrev jeg i Tidende, leve af at sælge ispinde og parkeringsbilletter.

I første omgang lykkedes det for thyboerne med flere at "jorde" planen, så den kom i en mere fornuftig udgave, men som bekendt har ny miljølovgivning trukket tilbage i retning af næsten generel fredning og braklægning. Landsplanen af 1962 lurer stadig.

I december 1962 meldtes, at inspektør F. C. Frandsen var valgt til formand for Landboforeningen Nordthy, hvor han i mange år havde været konsulent. I samme måned holdtes "de syv nationers adventsfest" på flygtningehjemmet i Dragsbæk, og det var en stor oplevelse for min kone og mig at være med til plejehjemslederne Grethe og Alfred Jørgensens arrangement for flygtningene fra Estland, Letland, Litauen, Polen og Rusland foruden deres præst fra Finland og deres danske venner i Thisted.

I nytårsnummeret den 31. december blev der meldt, at Thisted Købstad i 1962 havde købt landejendomme for 1,3 mill. kr., så der nu var plads for erhvervsbyggeri i mange år. Det blev siden til industri kvarteret mellem Aalborgvej og Sennelsvej.

Formanden for Skolekommissionen, direktør Clausen-Christensen, rejste spørgsmålet, om man ikke burde standse al udvidelse af Borgerskolen i Skolegade og i stedet bygge en Østre Skole ved Kronborgvej, fordi byen voksede mest mod øst. Tiden besvarede spørgsmålet med et jo.

Gamle bybilleder

Bag Thisted Amts Tidendes to ejendomme i Jernbanegade lå - med facade mod det daværende Grydetorv - den i 1961 nedlagte Thisted Amtavis, der var blevet til Thisted Amtsbogtrykkeri A/S under ledelse af bogtrykker Erik Wadmann og med direktør Viggo Vestergaard, Doverodde, som formand.

Jeg fik straks en del at gøre med de konservative, som i Thy var mange i tal og stærke i indflydelse. Nogle af dem var lidt bitre over at have mistet den konservative avis, og der blev sagt, at "det var Tidende, der slog Amtsavisen ihjel". Nu fik jeg forelagt krav om, at de konservative hver dag fik stillet en bestemt plads, f.eks. en kvart side, til rådighed i Thisted Amts Tidende - og jeg sagde nej med den begrundelse, at en sådan plads var ensbetydende med en gratis annonce, som vi ikke havde råd til at give, og som ville være uden megen værdi for de konservative. Det ville være mere værd for dem, når jeg tilsagde de konservative loyal betjening ud fra min erkendelse af, at Thisted Amts Tidende skulle arbejde for alle thyboer uden hensyn til parti. "Jeg vil regne jeres foreninger for lige så vigtige som f.eks. landboforeningerne". Hvis jeg skriver noget imod de konservative, vil det ske i spidsartiklerne og aldrig i referaterne.

Min holdning blev godtaget, og jeg tog samme stilling, da den socialdemokratiske avis nogle år senere også måtte give op. Her var den politiske mistillid til venstre-redaktøren nok mere udtalt, men via journalister, som socialdemokraterne havde mere tillid til end til mig, kom et samarbejde alligevel i stand, og stadig færre socialdemokrater vægrede sig ved at bruge det liberale blad som talerør. Nu har Thisted Dagblad i mange år været avis for alle thyboer.

De forsvundne kvarterer

Tilbage til "byvandringen". Melle m Grydetorv og havnen lå det såkaldte Fjordstrædekvarter, der bl.a. omfattede lagrene til grosserer J. C. Jacobsens gamle købmandsgård med forbygning ud mod havnen. Det var i det hus, digteren J. P. Jacobsen i 1885 døde "den vanskelige død", og lige overfor, på den anden side af Kystvejen, lå endnu det lille skur, som havde været den tuberkuløse digters lysthus og arbejdsrum. Ja, skuret er der endnu, lige så anonymt og forsømt som i 1962. Det burde lægges frit midt i det lille anlæg på stedet og forsynes med pyramidetag, som det var for 100 år siden.

Det forsvundne Grydetorv med Thisted Amtavis' redaktørbolig til højre.

Toldbodgade snoede sig i en pudsig S-form fra Storetorv til udmunding på havnen mellem Toldboden og det forhenværende posthus, der allerede i 1880erne var afløst af det nuværende ved Banegården. Midtvejs i Toldbodgade - når man gik mod havnen - lå til venstre J. P. Jacobsens Plads, der var blevet til ved, at et helt kvarter ved Skolestræde var fjernet med undtagelse alene af det hus, hvor J. P. Jacobsen var født.

Til højre lå Grydetorv, der fortsatte i Søndergade ned til Gasværkets port. Endnu i vor tid kan man finde Søndergade, men den har mistet sit navn, fordi den nu blot er forplads til det nye rådhus. Ejendommen Asylgade 28 var hjørneejendom ved Asylgade-Søndergade og er nu eneste levn af Søndergade.

Fra havnen ud ad Kystvejen passerede man nogle nedlagte benzindepoter, hvis ruiner ikke var fjernet, og bag dem først gasværket, derefter elektricitetsværket. Overfor elværket lå eksportstaldene med det tilhørende serveringssted, der senere skulle blive til restaurant Marina.

I modsat retning fra havnen - mod Aalborg - lå efter DFDS' pakhuis, som er her endnu med skibsmægler Leo Iversens virksomhed, nogle store lagerbygninger for korn og derefter Sørensen's Kulhandel, som stadig kan stedfæstes, fordi Havnesmeden har kunnet udnytte det svelleflukke, der holdt kulbunkerne på plads. På modsatte side af havnen lå P. O. Poulsens kulhandel, ejet og ledet af byens borgmester, Aksel Mikkelsen. Dens bygninger står uforandrede - men kul er der ikke mere.

Krigsminder

Skønt der var gået sytten år efter befrielsen, havde Thisted mange krigsminder i 1962. Ud ad Hanstholmvej lå barakkerne efter Organisation Todt, den tyske hærs entreprenørkorps, omtrent på det sted, hvor Ringvejen nu krydser og skifter navn til Over Engen. Mellem Fårtoftvej og Vegendalvej - omkring maskinfabrikken Cimbria, som

ingeniør Erik Olesen havde flyttet ind i "Kanonfabrikken" lå militære barakker til mange formål.

I redaktørkontoret havde jeg et lille "museumshjørne" med en gammel Edison-fonograf, en sættekasse og et billede af den Bergske familie samlet til 75 års jubilæum i Thisted i 1957 – altså før min tid.

"Kanonfabrikken" svarede ikke helt til betegnelsen, for der var nok aldrig lavet kanoner på det sted, men det tyske militær havde haft maskinværksted i bygningen og repareret alt muligt - sandsynligvis også kanoner.

Ud mod Vegendalvej fandt man Thisted Brandvæsen i en af barakkerne - det er der endnu - og vandrerhjemmet i en anden. Der gik ikke så mange år, før vandrerhjemmet fandt noget bedre på Skinnerup Skole.

På Simons Bakke mellem Dragsbæk og Tilsted lå de mest iøjnefaldende mindelser om besættelsen: Den forhenværende bondegård, der havde været kaserne for mandskabet ved en eskadrille vandflyvere og nu fungerede som midlertidigt hjemsted for en CF-kolonne, der egentlig hørte til i Skørping, et infirmeri (militært sygehus), der var blevet til internationalt flygtningehjem, og den forhenværende officersmesse, der var blevet restaurant, ejet af kommunen og drevet ved forpagter.

I dag: CF-kolonnen er blevet til Beredskabscenter Nordjylland og helt bofast i Thisted, hvor stadig mere af stationen fornyes. Flygtningehjemmet er blevet til Alderdomshjemmet Dragsbæk, og officersmessen findes stadig som del af det nu privat ejede og stærkt udvidede Hotel Limfjorden.

Smalle kår

Jeg har nævnt den optimisme, der bidrog til at trække mig til Thy, men den var nu ikke fremherskende i by og egn, som virkede noget slidt og afskallet, fordi der ikke efter besættelsen havde været så megen opgangstid, at bygninger på land og i by kunne pudses op.

Af industri var der meget lidt, I Thisted sagde man, at der af virksomheder i nævneværdig størrelse egentlig kun var slagteriet og sygehuset (!), og fiskeriet fra vestkysten foregik stadig ved små kuttere, der gik ud fra slæbestederne i Agger, Stenbjerg, Vorupør, Vangså, Klitmøller, Hansted og Lild Strand. Kutterne kunne overhovedet ikke give arbejde til alle, der boede i fiskerlejerne, og næsten ingen derude var forsikret mod arbejdsløshed.

- Jamen hvad lever de af, spurgte jeg en mølbo, og han svarede: - I Klitmøller lever vi ikke af indtægter, men af mangel på udgifter.

Mere rigtigt kunne det dårligt siges, men der bør tilføjes, at alle i fiskerlejerne kunne gå til bådene, når de kom ind sidst på eftermiddagen, hjælpe til med at bære

fangsten ind og til gengæld få "en håndfuld fisk", der altid udgjorde otte styk af den pågældende fiskeart.

Landbruget var inde i samme kostbare udvikling, som sås landet over: Traktorer i stedet for heste, nye maskiner både ude og inde, rationaliseringer og nedskæring af al lønnen medhjælp. Det måtte give ledighed - og arbejdsløsheden i Thy var større end landets gennemsnit.

Tilflyttere

Før min familie og jeg ankom til Thisted og også i årene derefter hørte jeg meget om thyboers egenart og vanskeligheder for tilflyttere ved at blive anerkendt, og oplysningerne havde en hel del på sig, men daværende borgmester Aksel Mikkelsen, som selv var ægte thybo, kom nærmest den karakteristik, der var mest væsentlig for mig.

I seks år var jeg formand for Thisted Turistforening - som en slags stedfortræder for sparekassedirektør Gunde Linvald, der var blevet formand for Danmarks Sparekasseforening, men klarede at fortsætte som næstformand i turistforeningen. Pressefotograf Tage Jensen så os sammen med erhvervs- og turistchef Mogens Bjerregaard (stående) ordne en aftale ved et møde i en helt anden forening og "skød" trioen blot til min fornøjelse

Ved et møde blev jeg af en deltager spurgt, om min familie og jeg var faldet til i Thy, og om jeg troede, vi med tiden kunne blive anerkendt af thyboerne. Jeg svarede ja til det første spørgsmål og til det andet: - Jeg tror, vi er anerkendte som tilflyttere, men som thyboer bliver vi det vel aldrig.

Aksel Mikkelsen, som hørte ordvekslingen, blandede sig med den myndighed, han udfoldede i enhver sammenhæng: - Det er forkert, hvad De siger. Thyboerne tager gerne mod tilflyttere, men har det stående spørgsmål, om de er "kommet for å blyw", eller de bare er på gennemrejse. Hvis de er kommet for at blive, bliver de anerkendt med det samme, også som thyboer. Hvis de bare er på gennemrejse, vil de aldrig komme thyboerne så nær, at de bare kan få et indtryk af dem.

Borgmesterens erklæring faldt sammen med min kones og min erfaring. Det har aldrig haft negativ virkning for os, at vi engang kom udefra, for vi kom for å blyw....

Whist som adgangstegn

I overensstemmelse med mit ønske om at være både journalist og redaktør tog jeg ud til så mange møder og generalforsamlinger, som jeg kunne overkomme, og det gav lange arbejdsdage. Mange af møderne blev fortsat med et selskabeligt samvær, som gerne bestod i et slag whist, og selv om jeg var og er en elendig kortspiller - helt uden interesse for den sag gik jeg gerne med, fordi der blev spillet om små penge, og jeg syntes, at tab på 10 eller 20 kr. var rimeligt nok som gengæld for de nyttige kontakter, jeg vandt.

Jeg stoppede selv den sædvane. Da jeg en aften havde nu længst afdøde urmager Bendixen som makker, kom jeg

til at se, hvor meget han led ved mine ret tilfældige meldinger, der naturligvis også gik ud over ham, og så spillede jeg ikke mere kort ”på arbejdet” ud over, at jeg gjorde den aftens spil færdigt med så fornuftige meldinger, som det var mig muligt. Det var nu også rart, at jeg siden kunne komme et par timer tidligere hjem på redaktionen for at skrive referat af de møder, der imens levede videre ved kortbordene. Mine ønskede kontakter fandt jeg på anden måde og ikke mindst i Rotary. Det hører til de politiske vilkår, at denne klub for ”mænd i ledende stillinger” skal rakked ned, men som kontakthjælper for en pressemand og for så mange andre er den uvurderlig, og jeg kan dementere al bagtalelse af den.

Den store byggeplads

Mens livet gik sin gang i Thisted og Thy, blev der arbejdet på den nye havn ved Hansted, hvor vestre ydermole var ødelagt af storme under besættelsen, mens vestre indermole og tværmole stod nogenlunde intakte. Højre mole var endnu ikke påbegyndt. Det hele så ikke ud af meget, og besøgende måtte undre sig over, at der blev støbt tunge betonkonstruktioner langt inde i sandstranden.

Zink cliché. Thisted Amts Tidendes første redaktør i Hanstholm var fra starten i 1967 kun udstyret med ”en bil, en telefon og en skrivemaskine”, men inden så længe fik bladet indrettet lokalredaktion i Hansted gamle skole. Her ses Kai Dagens sammen med journalist Lone Vestergaard.

Skulle havnen bygges på land? På sin vis var det sagen, fordi flytning af nogle millioner kubikmeter sand ikke betød meget i det store projekt, hvis første etape blev indviet i 1967. Da havde sand og vand skiftet plads i forhold til betonmure og -moler, og det hele blev straks taget så småt i brug.

Så småt! Thisted Amts Tidende markerede havneindvielsen ved at ansætte en lokalredaktør, Kai Dagens, som ifølge præsentationen i bladet var udstyret med en telefon, en skrivemaskine og en bil - men foreløbig ikke noget kontor! Det fik han nu ret hurtigt indrettet i Hansteds gamle skole. Da Hanstholm Centret blev bygget, fik bladet sit kontor der, og i mellemtiden var der blevet stadig mere at skrive om fra havnen og den voksende by.

Men vor beskedne begyndelse var i overensstemmelse med al start i den nye havneby. I treserne trivedes mange fantasier om Hanstholms fremtid, og der var snak om en storby, der ville føre til bymæssig bebyggelse af hele den 15 kilometer lange holm, men det virkelighedsnære var, at den nye havn lå nærmere Nordsøens bedste fiskepladser end nogen anden dansk havn, og at det med tiden ville gøre den til landets måske største fiskerihavn. En vis færgetrafik kunne der også håbes på og arbejdes for...

Den lille avis

Thisted Amts Tidende, som i 1970 skiftede navn til Thisted Dagblad, fordi Thisted Amt forsvandt, må have et par ord om de første år, jeg kendte den.

Bladet var gået godt under mine kun to forgængere, M. Aaberg (1883-1933) og J. J. Lustrup (1933-62), og det var i 1961 besluttet, at den gamle rotationspresse skulle skiftes ud med halvdelen af en mere moderne presse, som var købt brugt på Fyns Tidende med den plan, at den ene halvdel skulle trykke Ringkjøbing Amts Dagblad, den anden halvdel Thisted Amts Tidende. Der var ud mod Asylgade bygget en maskinhal til den fynske presse, men så var projektet gået noget i stå, og mens en rotationspresse til 32 avissider kom i gang i Ringkjøbing, lå de rustne dele til en helt tilsvarende presse til os på lager i ægpakkeriet ved Grydetorv.

Der gik nu ikke så lang tid, før arbejdet også gik videre i Thisted. Arbejdsmand Erik Snæver Andersen, Tilsted, blev ansat til den opgave at rense de mange hundrede maskindele for rust, og siden blev genskabelsen af en rotationspresse overladt til smedemester Knud Erik Andersen på havnen. Hans førstemand, Knud Gregersen, kom til at stå for det meste af opstillingen, og han imponerede mig stort ved at kunne skabe en trykfærdig presse af de mange hundrede stykker jern ved hjælp af en arbejdstegning på kun en lille kvadratmeter. Snæver forblev ansat på bladet som trykkeriarbejder og chauffør mm., og han sluttede først, da rotationspressen i 1994 standsede, fordi trykningen blev flyttet til Ringkjøbing.

Både Snæver og jeg har hovedparten af vor arbejdstid knyttet til den rotationspresse.

Navne fra dengang

Når jeg var gået efter redaktørposten på den lille avis, skyldtes det ikke alene ønsket om at være både redaktør og journalist, men også at finde en arbejdsplads, hvor jeg kunne kende medarbejderne personligt. Det lod sig gøre med Tidendes 50 - 60 typografer, journalister og kontorfolk, mens det naturligvis var umuligt på de store aviser med flere hundrede medarbejdere.

Ved chefredaktør Hans P. Kraghs tiltræden og min afgang i 1985 havde vi besøg af to gamle medarbejdere. Forretningsfører Chr. Jensen (t.v.) og redaktør Børge Steffensen.

Min første og nærmeste kontakt var forretningsfører Chr. Jensen, som havde været på bladet siden 1920 og nu nærmede sig pensionsalderen i en stil, som var han tyve år yngre.

Hans førstekraft var Rigmor Iversen, som var bladets bogholder i mange år og også fortsatte, da Tage Rasmussen i 1966 afløste Chr. Jensen. Faktor i sætteri og

trykkeri var Erik Lauridsen, ansat i 1961 og stadig Thisted Dagblads tekniske leder. På redaktionen havde jeg redaktionschef Kjeld Egebjerg som højrehånd, bistået af redaktionssekretær Elvig Larsen samt journalisterne Lina Stage og Jørgen Miltersen.

I den store skare på 25-30 typografer huskes blandt andre brødrene Aage og Peder Christensen, brødrene Knud og Søren Pedersen, Aksel Jensen, Niels Hansen, Bent Borggaard, Iver Andersen, Georg Birkemose og hans søn Jens Birkemose, Ubbesen og Laur. Larsen.

Der var flere, og der kom mange flere til gennem de næste 23 år, men det skulle gå så mærkeligt, at hele tre medarbejdere døde i mine første år på Tidende. Med ganske kort mellemrum døde både Kjeld Egebjerg og Elvig Larsen, begge kun i halvtredserne og begge helt uventet for deres nærmeste. Med blot få måneders varsel døde typografernes tillidsmand, Bent Borggaard, af kræft, og han var kun i fyrrerne.

Lokalredaktør i Sydthy var Børge Steffensen, som var ansat allerede i 1937, og som nu ved min tiltræden var udnævnt til medredaktør. Jeg sagde til ham, at jeg så afgjort ville respektere hans status som medlem af bladets ledelse, men fandt det upraktisk, om vi skulle holde telefonmøde om hvert lille lederanliggende.

Jeg foreslog, at vi i stedet regnede ham for ansvarshavende og enevældig i Sydthy og på Thyholm, og det passede Børge Steffensen udmærket. Vi forhandlede siden kun om lederanliggender, når vi skulle finde en ensartet fremgangsmåde og holdning under lokalstoffets behandling i Hurup og Thisted.

Nye virksomheder

I erindringen er Thisted i tresserne præget af bestræbelser for at øge beskæftigelsen og alle aktiviteter, og disse bestræbelser havde et centrum i Thisted Erhvervsråd, som efter nogle års stagnation og stilstand var genstiftet i 1961

Skønt det var unødvendigt, fastholdt jeg fra 1962 til 1985, at jeg så vidt muligt selv stod ved siden af typografen (her Kaj Christensen), når side 2 med lederartiklen blev sat sammen.

med direktør Knud Homann som formand og ansættelse af cand.jur. Mogens Bjerregaard, København, som erhvervs- og turistchef. Han var gammel thybo, søn af S. Bjerregaard, som var Thistedes sidste kongevalgte borgmester, og som bankbestyrer i Ballerup havde han haft nær tilknytning til den erhvervsmæssige opblomstring, som efter besættelsen kom først i Københavns omegnskommuner. Nu lykkedes det Thisted Kommune og Erhvervsrådet i nært samarbejde at trække nogle gode

industrier til Thisted, og da der først var gået skred i udviklingen, gik den stadig hurtigere. Fremtrædende personer i dette samarbejde var erhvervschefen og kommunaldirektør Hans Pedersen, men de var så langt fra alene, og arbejdet bar frugt.

Oticon, Hellesens, Joran Bor, Glostrup Møbelfabrik, Coloplast, Plumrose, Delta og Uniscrap kom til byen og fik følge af flere, mens også lokale håndværkere og andre erhvervsdrivende blev til industrifolk. Der opstod nogle store plastfabrikker, og mens den gamle maskinfabrik i Thisted døde hen, blomstrede Sjørring Maskinfabrik og Cimbria i Thisted op. Det samme gjaldt Møbelfabrikken Licentia i Nors, siden N.J.A. Møbler samme sted, og ikke mindst Nielsen-slægtens margarinefabrik og maltfabrik i Dragsbæk. Thisted Bryghus trivedes stort. Installatør H. M. Mortensen kom til byen fra Glyngøre og opbyggede på B. Bjerre Christensens installatørvirksomhed de fabrikker, der i dag hedder H. M. Automatic og H. M. Production. Mens Hurup mistede en skotøjsfabrik, udvikledes madrasfabrikken Huma til at blive landsdominerende med stor eksport, og Thylands Avis udviklede sig til det landsdækkende Dantryk.

Handel i Thisted

I 1966 faldt to mærkedage af betydning for den gamle handelsby Thisted. Først markeredes 100 års jubilæum i Thisted Arbejderforening, der er landets ældste brugsforening og derfor blev fejret som selve starten for alle danske brugsforeninger.

Andelsbevægelsens top kom på besøg, og ved festen var der solosang af Poul Bundgaard, der viste sig at have en fortid som brugslærling i Thisted Arbejderforening, - men var mere optaget af sin nutid som sanger.

Det tyder på en historisk sammenhæng, når også Thisted Handelsstandsforening senere samme år kunne fejre 100 års jubilæum, men så meget ænsede handelen i 1866 vist ikke provst Sonnes ide til en butik, der var ejet og drevet af kunderne selv. Tiden efter Danmarks militære nederlag i 1864 var præget af initiativer på så mange områder. Nu i 1966 skulle den frie handels jubilæum imidlertid markeres, som Brugsens 100 år var blevet det, og det skete under ledelse af en aktiv bestyrelse. Den bestod af direktør Laur. Jensen, formand, samt bryggeridirektør Poul Reitzel, fotohandler Jens Steffensen, manufakturhandler Ejnar Søndergaard og direktør Knud Homanu. Jeg blev indblandet i jubilæet på forskellig måde, men især ved at redigere en jubilæumsavis sammen med Laur. Jensen, Ejnar Søndergaard, Mogens Bjerregaard og redaktør Clemmen Brunsgaard fra Thisted Socialdemokrat.

En privat lufthavn

Thisted Lufthavn kan regnes med blandt Thisted Erhvervsråds fortjenester, men den blev også til som en følge af den almene trang til aktivitet, der prægede tresserne. Ideen til den kom fra fotohandler Jens Steffensen, og den blev taget op af bl.a. direktør Knud Homann, elektroinstallatør H. M. Mortensen og borgmester Aksel Mikkelsen. I løbet af meget kort tid blev der udarbejdet og vedtaget et prospekt: En lufthavn til 4,5 mill. kr. at betale af Thisted og Hanstholm Kommuner efter et tilskud fra Viborg Amt på 700.000 kr.

Det kan tages som udtryk for, hvor stærkt alting skulle gå dengang, at Knud Homann i nogen tid kom til at stå som lufthavnsejer.

Slutningen af halvfjerdserne var præget af arbejdskampe med langvarige typografstrejker. Under en af dem demonstrerede jeg ved havr dag at klistre en "avis" i ét eksemplar og anbringe den i udhængsskabene.

Da amtsrådet og de to byråd havde givet tilsagn, lod han tage første spadestik til arbejdets udførelse - og blev skarpt kaldt til rette af borgmester Aksel Mikkelsen, der gjorde opmærksom på, at en sådan sag skulle passere hele det demokratiske system og i sidste ende tiltrædes af indenrigsministeren, før arbejdet blev startet: - Foreløbig står De, hr. Homann, som den ansvarlige for hele projektet.

Den afgørelse kunne ikke ændres,- Homann troede så sikkert på sagen, at arbejdet ikke blev standset. Da lufthavnen blev indviet af prins Henrik den 13. september 1970, var kommunalreformen trådt i kraft, og Thisted's nye borgmester hed Holger Visby. Han var venstremand, og det chokerede Højrevælgerne - men som årene gik, vandt Visby dem for sig.

Politik og presse

Det var politisk urolige tider i treserne med hyppige folketingsvalg, en kost overgang rent flertal til Socialdemokratiet og Socialistisk Folkeparti, som dog ikke kunne enes om at regere sammen, og derefter i 1968 trekantregeringen af radikale, konservative og Venstre. Det spillede altsammen en rolle for mig som lederskribent, men lokalt i Thisted og Thy - dog mest i Nordthy - lå det

En af Thisted Dagblads mangeårige medarbejdere, underfaktor Knud Pedersen, samler lokalsiden

stort set uforandret, at Venstre var stærkest på landet, - socialdemokrater og konservative dominerede i købstaden, og de konservative havde borgmesterposten uden mærkbar konkurrence - selv om socialdemokraterne stiledede efter den ved hvert valg.

De politiske vælgerforeninger spillede en betydelig rolle dengang, ikke mindst for Venstre, og det lå fast i Thisted som i andre byer, der havde venstreaviser, at

redaktøren på stedet skulle være med i kredsbestyrelsen - næsten altid som sekretær. Kredsformand i Thistedkredsen var inspektør F. C. Frandsen, som jeg derfor fik et nært samarbejde med. Kredsformand i Hurupkredsen var hotelejer Olander på Missionshotellet i Hurup, og han havde vor lokalredaktør Børge Steffensen som sekretær.

Folketingsmand for Venstre i Thistedkredsen var Kr. Damsgaard, som jeg kom til at følge på mange møder, og for de konservative var det H. C. Toft, Uglev, mens socialdemokraterne var repræsenteret ved morsingboer, først Aksel Ivan Petersen, derefter Thomas Have. Damsgaard og Toft nåede begge at blive ministre henholdsvis kirkeminister og indenrigsminister. Efter Kr. Damsgaard forsøgte Bertel Haarder uden held at blive valgt i Thistedkredsen. Det lykkedes derimod for John Haaber, som var sognepræst i Sjørring, og efter ham blev Svend Heiselberg som thybo opstillet og valgt i Skivekredsen. De konservative valgte en tid Poul Henrik Houe, Ulstrup, de radikale Martin Pedersen under Baunsgaard-regeringen, senere Dagmar Mørk Jensen, Sjørring.

I forbindelse med kommunalreformen i 1970 skete en omlægning af valgkredsene, så Thisted og Hurup blev slået sammen, og efter den tid kom jeg med i en bestræbelse for at få Venstres mange sogneforeninger i Thisted Storkommune til at virke sammen. Det skete gennem et samarbejdsudvalg, hvor Jens Vangsgaard, Næstrup, var formand.

Da Thisted blev stor

I halvfjerdserne skulle thyboerne som alle andre i landet indrette sig på de nye kommunestørrelser, der blev lov i 1970, og i Thisted var der noget at se til, fordi kommunen blev Danmarks i areal største, mens den i hele Skandinavien kun var overgået af Kiruna - minebyen i det nordligste Sverige. Til gengæld havde byen mistet sin status som amtsby - og begrebet købstad forsvandt.

Ved Thisted Dagblads 100 års jubilæum i 1982 var der arrangeret en udstilling hos Den Danske Bank. her demonstrerede jeg en skærm til den helt nye edb-teknik, mens De Bergske Blades øverste chef, Ib Kristensen Randers, forsøger at følge med i den gamle, nu forlattede blyteknik

Det var svært for Thisted at miste amtets institutioner, og det blev beklaget stærkt, at amtmand Fl. Martensen-Larsen dermed skulle forlade byen, men det blev hilset med glæde, at han som stiftamtmand i det nye Viborg Amt fortsat kunne være Thylands amtmand ved siden af den valgte amtsborgmester P. E. Eriksen.

Under forberedelsen af de mange ændringer var jeg i avisen gået ind for fire kommuner i Thy, nemlig en Hurup Kommune, der skulle omfatte Thyholm og Sydthy, en Snedsted Kommune, der omfattede Midtthy, en Thisted-Hanstholm, der forenede den gamle fjordby med den nye havby, og i øst en kommune, der omfattede Hunstrup, Østerild og Hannæs.

Jeg ønskede da også en amtsopdeling, så Thisted Amt blev lagt sammen med Ringkjøbing Amt, mens Salling og Viborgegnen gik ind under Århus.

Thisted Amtsråd vedtog før sin nedlæggelse et forslag om at samle Ringkjøbing, Thisted og Viborg Amter i et stort, nordvestjysk amt. Ringkjøbing Amtsråd sagde nej tak.

Jeg fik heller ingen af mine ønsker opfyldt. Thisted Byråd indtog den fornuftige holdning, at byen ville modtage de landsogne, der meldte sig - og blandt de første var ikke blot Tilsted og Thisted landsogn, men også Hundborg-Vorupør, hvis flertal i hvert fald ikke ville lægges ind under Snedsted!

Sjørring-Thorsted fulgte dette eksempel, Snedsted følte sig tvunget til at gå godvilligt i samme retning, og i øst ville Hannæs ikke ind under Hunstrup. Der blev en slags politisk folkevandring i retning af Thisted, og det endte med, at 18 kirkesogne sluttede sig til fremtidens Thisted Kommune.

Men Hanstholm ville ikke "opsluges" af den gamle købstad, og havnebyen fik tilslutning af Klitmøller i syd, Frøstrup i øst, så den fik noget bagland og ikke skulle leve på sand og hav alene.

I syd ville Thyholm ikke i kommune med Hurup og Vestervig og foretrak forøvrigt - påvirket af det nære Struer - at komme i Ringkjøbing Amt frem for det nye Viborg Amt. I Hanherred mistede Thy en ældgammel forbindelse med Fjerritslevvegnen, da Nordjyllands Amt rakte helt frem til Lund Fjord, men det kom til at virke i modsat retning, at Andelsslagterieme i Thisted og Fjerritslev i 1976-78 blev fusioneret.

I striden om fremtidens amter vandt folketingsmand P. E. Eriksen fra Bjerringbro sejr for sin ide om et "diagonalamt" af Viborg og Thisted Amter, og han vandt sig thyboernes sympati ved altid at møde op, hvor der blev kaldt på ham. Det var to ret fattige amter, der her fusionerede, og det har skatteyderne siden kunnet mærke, men det fungerer jo bortset fra evindeligt kævl om amtets sygehuse.

Produktion og eksport

Halvfjerdserne bragte en meget betydelig udvikling i alle erhverv, og den industrielle produktion tog til i forbindelse med en eksport, der for alvor kom i vækst ved Danmarks tilslutning til fællesmarkedet.

Det først anlagte industriområde mellem Kronborgvej og Aalborgvej blev hurtigt udfyldt, og derefter fortsattes der på Vilhelmsborgs jorder ved Aalborgvej og Sennelsvej, hvor man nu i halvfemserne må kigge langt efter en ledig byggegrund, men dog kan finde den stadig længere ude. Blandt de store eksportvirksomheder kan nævnes Oticon, Coloplast og Fast Plast, Cimbria og Sjørring Maskinfabrik,

H. M. Automatic og H. M. Production, møbelfabrikkerne i Thisted og Nors, Joran Bor og

Mejerigården, men listen er ikke komplet, og den bliver stadig længere.

Thisted er kommet langt i forhold til dengang, da slagteriet og sygehuset nævntes som eneste store arbejdspladser. Det er gjort op, at erhvervsudviklingen i Thisted fra 1962 til 1982 skabte 2.000 helt nye arbejdspladser, og ved lejlighed nævnte erhvervschefen, at Egnsudviklingsdirektoratet havde ledet 300 mill. kr. til Thy.

Thisted som skoleby

Det hørte til den erhvervsmæssige udbygning, at også uddannelsen kom i udvikling. Et nyt gymnasium blev bygget nær Teknisk Skole, indviet i 1974, og siden kom Handelsskole og Handelsgymnasium, så der i Thistedes nordligste kvarter opstod en større skoleby, som blev suppleret med idræts- og svømmehal samt nyt stadion. Inde i byen blev Vestre Skole ved Skolegade efterhånden helt opgivet, og al børneundervisning blev flyttet til Østre Skole og Rolighedsskolen.

Kønnere by og landsdel

Et overblik over mine 22-23 år på redaktørstolens observatørpost må angive, at både Thisted og det øvrige Thy udviklede sig positivt, selv om adskilligt i udviklingen kunne beklages. Det nedslidte præg er der ikke mere.

Jens Birkemose retter en trykplade til på den gamle rotationspresse

En lukket købstad med overbebyggede og forfaldne baggårde blev sprængt, da både erhverv og boliger flyttede uden for den gamle bygrænse, men før udviklingen gjorde byen til lutter ruin og museum, vendte tendensen, og bymidten blev efter grundig oprydning i baggårdene taget i brug igen med stadig flere boliger. Baggårdenes værksteder kommer nok ikke tilbage fra industrikvartererne, men det kan ikke beklages.

Handelen i det store antal små butikker var ved at blive væltet af mange supermarkeder, men navnlig i firserne skete en opbremsning, og i stadig længere gågader trives nu en alsidig handel til glæde for både de hjemmehørende og de stadig flere turister.

Hanstholm voksede til opfyldelse af de mere jordnære blandt holmboernes drømme. Fiskeriet voksede og voksede, indtil det stødte mod de europæiske fællesskabers kvoteordninger, og energiske forsøg på at få en færgedrift i gang på Norge og atlantehavsøerne vil nok lykkes med tiden.

Snæver tager aviser fra på den gamle rotationspresse en af dagene kort før dens sidste standsning. Derefter standsede også han på bladet.

I Thisted's store kommune er der en vis jalousi mellem den gamle købstad og de store stationsbyer, men det er ikke mere alvorligt, end det altid har været, og det fremgår, at der udmærket kan trives store produktions- og handelspladser i de mindre bysamfund.

Det samme ses da også bevist i Sydthy og Thyholm Kommuner, og på Mors spredes erhvervsaktiviteter langt ud over øen. Turismen har overalt i Nordvestjylland fået et omfang, som kun få drømte om i 1962. I seks år i halvfjerdserne var jeg formand for Thisted Turistforening og

oplevede her en del af udviklingen.

I historiens lys

Efter min afgang fra bladet i 1985 har jeg igen været litter journalist og har så travlt som nogensinde - med at få stadig mindre bestilt. Det er blevet til meget arbejde med lokalhistorie: En bog til Landboforeningen Nordthys 100 års jubilæum, en bog om De Bergske Blade, der omfattede Thisted Dagblad, og i nogle år medarbejder ved Historisk Årbog. En jubilæumsbog for Thisted Bryghus, der fylder 100 år i 1999, ligger næsten klar, og det samme gælder en bog om en gammel retssag omkring Landbosparekassen for Thy.

Det har altså givet mig nogen indsigt i tiderne omkring århundredskiftet 1900, og egentlig faldt det mig nu meget sværere at skrive om Thisted og Thy "i min tid". Jeg tror, den egentlige vurdering af perioderne i 1900-tallet skal skrives engang i det 21. århundrede.

Krønikeskriveren til den tid skal ønskes lykke med. Tresserne, halvfjerdserne og firserne i Thy var interessante nok. Jeg har dem blot på lidt for nært hold...

(Kilde: Historisk Årbog for Thy og Vester Hanherred 1994, side 9-28).